

References

1. Zbanatska, O. (2018). *Komunikatsiini zasady dokumentnoi evrystyky: monohrafiia* [Communication basis of documentary heuristics: monograph]. Kyiv, Ukraine. [In Ukrainian].
2. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2018). *Pro skhvalessnia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoy ekonomiky ta suspilstva Ukrainy na 2018–2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shehodo yii realizatsii: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 sichnya 2018 r. N 67-r.* [On approval of the Concept of development of the digital economy and society of Ukraine for 2018–2020 and approval of the plan of measures for its implementation: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 17, 2018 N 67-p]. Retrieved January 3, 2020 from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>. [In Ukrainian].
3. Anderson, J. D. (2003). Organization of knowledge. In *International Encyclopedia of Information and Library Science*. (pp. 471-490). London; New York, USA: Routledge. [In English].

UDC 316.77:025.135

Oksana Zbanatska,

ORCID 0000-0003-0413-7576,

Doctor of Sciences in Social Communications, Associate Professor,

The National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts,

Chief Librarian,

Yaroslav Mudryi National Library of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

e-mail: ZbanatskaO@i.ua

ON THE ISSUE OF DOCUMENTARY HEURISTICS IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION

The basic principles of documentary heuristics and document search in various digital information and communication technologies were given.

Keywords: documentary heuristics, document search, digitalization.

УДК 02:001.4](477)

Зоріна Наталія Євгенівна,

ORCID 000-0001-7627-7805,

науковий співробітник,

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського,

Київ, Україна

e-mail: n.zorina@i.ua

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНА ТЕРМІНОЛОГІЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Розглянуто деякі питання української бібліотечно-інформаційної термінології у контексті реформування бібліотечної галузі в умовах переорієнтації її на електронне середовище.

Ключові слова: бібліотечно-інформаційна термінологія, термінологічна культура, каталогізація, стандартизація.

Одним із важливих складників професійної підготовки фахівця будь-якого профілю є його мовно-комунікативна підготовка, зокрема формування термінологічної культури, що передбачає знання галузевої термінології і володіння нею на високому професійному рівні. З огляду на трансформації, які відбуваються сьогодні у бібліотечно-інформаційній сфері діяльності, питання термінологічної компетентності є актуальним для фахівців галузі. Стрімкий розвиток і активне впровадження інформаційних технологій і засобів у процеси бібліотечної роботи спричиняє істотні зміни й поповнення у термінології бібліотечно-інформаційної сфери. Усе це вимагає від фахівців бібліотечної галузі постійного професійного розвитку, удосконалення й самовдосконалення, зокрема й формування їхньої термінологічної культури.

Питання сучасної термінології, розвитку понятійного апарату бібліотекознавства та бібліографознавства належать до пріоритетних у наукових дослідженнях Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. У ході виконання наукового дослідження «Інформаційні ресурси освітянських бібліотек у розвитку педагогіки, психології та освіти» (2020–2022 рр.; наук. кер. – Л. О. Пономаренко, канд. наук. із соц. комунікацій) актуалізовано проблему створення довідкового видання «Каталогізування документів: короткий термінологічний словник». У процесі роботи над цим словником виникла низка питань, пов'язаних саме з тими змінами, які відбуваються у бібліотечно-інформаційній сфері, і, відповідно, у термінології, зокрема, термінології каталогізації.

Термінологія будь-якої галузі науки має відповідати сучасному рівню її розвитку, тож цілком зрозуміло, що реформування бібліотечно-інформаційної галузі призводить до перегляду деяких уже сформованих термінів і формування нових термінів і терміносистем. Змістове наповнення кожного терміна залежить від

змісту процесів, дій, засобів, методів тощо, які описані за допомогою цих термінів, тож зрозуміло, що точне й чітке визначення термінів є важливим чинником їхнього правильного розуміння і застосування.

Каталогізація є одним із найбільш важливих і розвинутих напрямів бібліотечно-бібліографічної діяльності. Термінологія сучасної каталогізації поєднує у собі практичний досвід багатьох поколінь каталогізаторів і термінологію суміжних галузей знань. Технологічна революція у бібліотечній сфері, спричинена впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, торкнулася насамперед процесів каталогізування. Починаючи з другої половини ХХ ст. термінологія наукового опрацювання документів, передусім каталогізації й систематизації, зазнала відчутних змін, істотно оновилася й збагатилася значною кількістю нових термінів, пов'язаних із застосуванням комп'ютерних технологій, сучасних методів каталогізування [1].

Робота з упорядкування терміновживання є одним із головних завдань стандартизації у бібліотечно-інформаційній галузі. Інтеграція інформаційних ресурсів вітчизняних наукових бібліотек до світового інформаційного простору, зокрема співпраця у сфері електронної каталогізації, потребує нормативного регулювання бібліотечно-інформаційної сфери відповідно до міжнародних стандартів, розроблення, узгодження та впровадження уніфікованої наукової термінології.

Після здобуття Україною незалежності у напрямі стандартизації в бібліотечно-інформаційній сфері відбулися суттєві зрушення й зміни, проте й досі є певна кількість невирішених питань, серед яких – і проблема узгодженості з міжнародними стандартами. Було прийнято низку стандартів Міжнародної організації зі стандартизації (ISO). Разом із тим, найвідомішим нині міжнародним стандартом є «Опис та доступ до ресурсу» (Resource Description and Access – RDA), призначений для електронного середовища, розроблений у співпраці основних англо-американських каталогізаційних спільнот. В основу RDA покладено документи (FRBR, FRAD та FRSAD), розроблених робочими групами ІФЛА.

RDA упроваджено у багатьох бібліотеках Європи та світу, національних, університетських та ін. [2]. Щодо термінології, RDA містить термінологію FRBR, яка має свої особливості, є новою й доволі складною, і викликає неоднозначне ставлення і дискусії у зарубіжних фахівців. Адаптування фахівців до нової й дещо

незвичної термінології потребує зміни мислення, розуміння змістового наповнення кожного терміна.

Отже, гармонізація і впровадження в Україні міжнародних стандартів, зокрема узгодження української бібліотечної термінології з міжнародними стандартами є важливим чинником на шляху входження України до єдиного європейського і світового інформаційного простору. Під впливом інформатизації бібліотечно-інформаційної галузі і переорієнтації її на електронне середовище, відбуваються істотні зміни у теорії та методиці каталогізації, що, у свою чергу призводить до постійного поповнення і збагачення бібліотечної термінології новими термінами.

Список використаної літератури

1. Добко Т. До питання розвитку термінології бібліотечно-інформаційної сфери. *Вісник Книжкової палати*. 2011. № 8. С. 1–4.
2. Стришенець Н. Стандартизація в діяльності сучасних бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2017. Вип. 48. С. 92–99.

References

1. Dobko, T. (2011). Do pytannia rozvytku terminolohii bibliotечно-informatsiinoi sfery [On the development of terminology of the library and information sphere]. *Visnyk Knyzhkovoї Palaty*, 8, 1-4. [In Ukrainian].
2. Strishenets, N. (2017). Standartyzaciia v diialnosti suchasnykh bibliotek [Standardization in the Activities of Modern Libraries]. *Naukovi Pratsi Natsionalnoi Biblioteky Ukrainy Imeni V. I. Vernadskogo*, 48, 92-99. [In Ukrainian].

UDC 02:001.4](477)

Nataliya Zorina,

ORCID 000-0001-7627-7805,

Research Associate,

V. O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

e-mail: n.zorina@i.ua

ON THE QUESTION OF TERMINOLOGY IN THE FIELD OF CATALOGUING

The article considers some issues of standardization of the Ukrainian library and information terminology in the context of reforming the library toward its reorientation to an electronic environment.

Keywords: library and information terminology, terminological competence, cataloguing, standardization.